EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 01 16
COM(2024) 9 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl 2012 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 70/2012 dėl krovinių vežimo keliais statistinių ataskaitų įgyvendinimo

1 ĮVADAS

1.1 ATASKAITOS TIKSLAS

2012 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 70/2012 dėl krovinių vežimo keliais statistinių ataskaitų[1] 7 straipsnyje nurodyta, kad ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 31 d. ir po to kas trejus metus Komisija turi teikti Europos Parlamentui ir Tarybai reglamento įgyvendinimo ir būsimos raidos ataskaitą. Ši ataskaita – ketvirtoji pagal šį reikalavimą teikiama ataskaita.

Pirmoje ataskaitos dalyje apžvelgiamos bendrosios ir politinės aplinkybės bei reglamento taikymo sritis. Antroje dalyje aprašoma, kaip valstybės narės ir Komisija (Eurostatas) ją įgyvendina, valstybėms narėms tenkanti našta ir išlaidos, susijusios su duomenų rinkimu, metodiniais ir duomenų kokybės klausimais, taip pat įvairios krovinių vežimo keliais statistikos skelbimo priemonės. Paskutinėse dviejose dalyse aprašoma galima krovinių vežimo keliais statistikos būsima raida ir pateikiamos pagrindinės ataskaitos išvados.

1.2 TEISINĖS SISTEMOS APLINKYBĖS

Reglamentas (ES) Nr. 70/2012 yra 1998 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1172/98 dėl krovinių vežimo keliais statistinių ataskaitų[2] nauja redakcija ir žymi pažangą, susijusią su ES transporto statistika. Tai – teisinis pagrindas įvairiems duomenims apie krovinių vežimą keliais rinkti.

Reglamentu (ES) Nr. 70/2012 Komisijai, kitoms ES institucijoms ir nacionalinėms vyriausybėms užtikrinami palyginami, patikimi, darnūs, reguliariai teikiami ir išsamūs statistiniai duomenys apie krovinių vežimo keliais mastą ir raidą. Ši informacija yra reikalinga ES politikai formuoti, stebėti ir vertinti.

Valstybės narės siunčia informaciją Komisijai kaip mikroduomenis. Tuomet Komisija gali vartotojams pateikti statistinių duomenų lenteles, kuriose, laikantis duomenų patikimumo nuostatų, pateikiami įvairūs kintamųjų deriniai.

Reglamentu (ES) Nr. 70/2012 siekiama sumažinti transporto bendrovėms tenkančią naštą. Duomenų rinkimas pagrįstas imčių tyrimu, todėl informacijos prašoma tik apie transporto priemonių imtį ir tik už ribotą laikotarpį (paprastai savaitę). Valstybės narės į tyrimą gali neįtraukti transportavimo operacijų, kurios neviršija tam tikrų ribų[3]. Tačiau tai galėtų pakenkti valstybių narių duomenų palyginamumui ir derinimui su informacija iš kitų duomenų šaltinių.

Krovinių vežimo keliais statistikos lentelės, kurias skelbia Eurostatas, yra apibrėžtos 2010 m. kovo 10 d. Reglamente (ES) Nr. 202/2010, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 6/2003 dėl krovinių gabenimo keliais statistinių duomenų platinimo[4].

[1] OL L 32, 2012 2 3, p. 1.
[2] OL L 163, 1998 6 6, p. 1.
[3] Pagal Reglamento (ES) Nr. 70/2012 1 straipsnį kiekviena valstybė narė gali netaikyti šio reglamento krovininėms kelių transporto priemonėms, kurių keliamoji galia arba maksimalus leistinas pakrauto automobilio svoris neviršija tam tikros ribos. Ši riba, taikoma pavienei motorinei transporto priemonei, negali viršyti 3,5 tonos keliamosios galios arba 6 tonų maksimalaus leistino svorio.
[4] OL L 61, 2010 3 11, p. 24.

1.3 POLITINĖS APLINKYBĖS

Rengiant bendrą transporto politiką būtinos išsamios žinios apie krovinių vežimo keliais mastą ir raidą.

Europos žaliasis kursas[5] – tai augimo strategija, kuria siekiama užtikrinti ES ekonomikos tvarumą, klimato ir aplinkos iššūkius paverčiant galimybėmis visose politikos srityse ir užtikrinant, kad pertvarka būtų visiems teisinga ir įtrauki. Siekiant neutralizuoti poveikį klimatui, transporto sektoriuje išmetamų teršalų kiekį iki 2050 m. reikia sumažinti 90 proc. Prioritetiniais perėjimo prie darnaus ir išmanaus judumo veiksmais, be kita ko, siekiama:

- skatinti daugiarūšį transportą;
- remti automatizuoto ir susietojo judumo sprendimų diegimą įvairiose sistemose;
- veiksmingiau spręsti transporto veiklos išorės išlaidų klausimą taikant kainodarą;
- spartinti tvarių alternatyviųjų transporto degalų gamybą ir naudojimą ir
- mažinti transporto sukeliamą taršą, ypač miestuose.

2020 m. gruodžio mėn. Komisija pateikė komunikatą „Darnaus ir išmanaus judumo strategija. Europos transporto kelias į ateitį“[6], kuriame išdėstyti planuojami veiksmai siekiant pertvarkyti ES transporto sistemą pagal Europos žaliojo kurso užmojus. Judumo strategijoje puoselėjama tvaraus, įperkamo, įtraukaus, pažangaus, atsparaus ir konkurencingo judumo vizija, kurios siekiant reikia iš esmės pertvarkyti transporto sektorių. Tai iš esmės grindžiama trimis metodais, kurie turėtų būti taikomi visoms transporto rūšims:

- pirmasis – mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro pakeičiant esamus transporto priemonių parkus mažataršėmis ir netaršiomis transporto priemonėmis ir naudojant daugiau atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako degalų;
- antrasis – didinti mažiau teršiančių transporto rūšių naudojimą ir didelę dalį šiuo metu keliais vežamų vidaus krovinių (75 proc.) vežti geležinkeliais ir vidaus vandenų keliais;
- trečiasis – internalizuoti išorės sąnaudas. Prie judumo strategijos pridedamas veiksmų planas, kuriame išvardytos 82 iniciatyvos 10 pagrindinių veiksmų sričių ir konkrečios priemonės, kurias reikia priimti.

Pagal Reglamentą (ES) Nr. 70/2012 renkami duomenys svarbūs ne tik sprendimus priimantiems asmenims, bet ir profesinėms organizacijoms, transporto bendrovėms, tyrėjams ir modeliuotojams kelių transporto srityje. Tyrimo rezultatai yra itin svarbūs ES krovinių vežimo kelių transportu rinkos stebėsenai ir jais reguliariai remiamasi Komisijos komunikatuose, tarnybų darbiniuose dokumentuose ir poveikio vertinimuose. Išsamios žinios apie rinką padeda stiprinti sektoriuje veikiančių bendrovių konkurencingumą. Pagal reglamentą rengiami statistiniai duomenys taip pat gali būti naudojami siekiant įvertinti galimybes pereiti nuo kelių transporto prie labiau aplinką tausojančių transporto rūšių. Ateityje praverstų duomenų apie įvairiarūšiu transportu vežamą krovinių dalį rinkinys.

1.4 TAIKYMAS VALSTYBĖMS NARĖMS IR KITOMS ŠALIMS

Reglamentas (ES) Nr. 70/2012 privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visoms valstybėms narėms ir pagal jo 5 straipsnį valstybės narės privalo teikti ketvirčio duomenis. Tačiau pagal Reglamento (ES) Nr. 70/2012 1 straipsnio 3 dalį jis netaikomas Maltai, jei Maltoje registruotų krovininių kelių

[5] COM(2019) 640 *final*.
[6] COM(2020) 789 *final*.

transporto priemonių, kurios turi tarptautinio krovinių vežimo kelių transporto priemonėmis licencijas, yra ne daugiau kaip 400. Tuo tikslu Malta kartą per metus turi pranešti Eurostatui transporto priemonių, kurios turi tarptautinio krovinių vežimo kelių transporto priemonėmis licencijas, skaičių. Malta šį skaičių turi nurodyti ne vėliau kaip iki kitų metų, su kuriais susijęs krovininių kelių transporto priemonių skaičius, kovo mėn. pabaigos.

Šiuos duomenis taip pat teikia Norvegija ir Šveicarija. Kalbant apie šalis kandidates, Juodkalnija ir Šiaurės Makedonija šiuos duomenis teikia atitinkamai nuo 2016 m. ir 2020 m. Albanija šiuo metu imasi būtinų veiksmų, kad parengtų ir įgyvendintų krovinių vežimo keliais tyrimą. Eurostatas naudojasi visomis galimybėmis paskatinti šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates rengti ir atlikti krovinių vežimo keliais tyrimus, kad jos atitiktų ES statistikos srities teisės aktus.

2 TOLESNI REGLAMENTO (ES) NR. 70/2012 ĮGYVENDINIMO VEIKSMAI

2.1 TEISINIŲ PRIEVOLIŲ LAIKYMASIS

Visos valstybės narės labai gerai laikosi Reglamente (ES) Nr. 70/2012 apibrėžtų duomenų teikimo prievolių. Visos valstybės narės pateikia prašomus duomenų rinkinius, vėluojama tik nedaugeliu atvejų, daugiausia dėl jų IT sistemų atnaujinimų ir darbuotojų kaitos. Tai leidžia rengti aukštos kokybės, savalaikę ir patikimą Europos krovinių vežimo keliais statistiką.

2.2 VALSTYBĖSE NARĖSE TAIKOMI DUOMENŲ RINKIMO METODAI

Reglamentu (ES) Nr. 70/2012 nustatytoje metodikos tvarkoje nustatyta valstybių narių atliekamo nacionaliniais tyrimais pagrįsto tiksliai apibrėžtų mikroduomenų rinkimo sistema.

Eurostatas renka informaciją apie nacionalinius duomenų rinkimo metodus (naudojamus registrus, atrankos metodiką, aprėptį ir pan.) ir ją skelbia leidinyje „Valstybių narių, ELPA valstybių ir šalių kandidačių krovinių vežimo keliais tyrimuose taikomos metodikos“[7].

Be to, duomenis teikiančios šalys kasmet atnaujina savo nacionalines metaduomenų rinkmenas „Euro SDMX Metadata Structure“ šablone. Į nacionalinius metaduomenis įtraukiami statistiniai krovinių vežimo keliais duomenys, informacija apie atitinkamus nacionalinės teisės aktus, sklaidos politiką ir duomenų kokybę, visi metodiniai atnaujinimai ir informacija apie tyrimą ir statistinį duomenų apdorojimą[8].

2.3 VALSTYBĖMS NARĖMS TENKANTI NAŠTA IR IŠLAIDOS

Reglamentu (ES) Nr. 70/2012 siekiama kuo labiau sumažinti valstybėms narėms tenkančią naštą. Dauguma valstybių narių neprivalo imtis papildomų priemonių, nes jų esamų procesų pakanka, kad būtų įvykdyti reglamente nustatyti duomenų rinkimo reikalavimai.

Remiantis nacionaliniuose metaduomenyse pateikta informacija, didžioji dauguma duomenis teikiančių šalių mano, kad su duomenų teikimu susijęs darbo krūvis yra priimtinas. Duomenų rinkimo našta ir sąnaudos įvairiose šalyse labai skiriasi. Tai priklauso nuo duomenims rinkti naudojamos imties dydžio, kuris įvairiose šalyse skiriasi, ir nuo nacionalinių duomenų rengimo sistemų. Duomenims apie vieną transporto priemonę, kuria per tiriamąjį laikotarpį buvo vykdoma transporto

[7] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-21-002 (tik anglų kalba).
[8] https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/road_go_esms.htm (tik anglų kalba).

veikla, pateikti daugumai šalių vidutiniškai reikia apie 30–45 minučių, kelioms šalims – vidutiniškai apie 20–30 minučių.

Komisija padeda valstybėms narėms parengti nacionalinę krovinių vežimo keliais statistiką. Eurostatas tvarko nacionalinius mikroduomenis ir sudaro kiekvienoje šalyje transporto priemonių, registruotų kitose šalyse, vykdomos transporto veiklos statistiką (lenteles D). Ši statistika siunčiama nacionalinėms statistikos institucijoms, kad jos turėtų išsamią statistinę informaciją apie visas krovinių vežimo keliais operacijas savo teritorijoje, vykdomas bet kurioje ES šalyje (išskyrus Maltą) ir Šveicarijoje bei Norvegijoje registruotais sunkvežimiais, ir galėtų parengti išsamią nacionalinę statistiką. Dėl Reglamento (ES) Nr. 70/2012 įgyvendinimo ir Komisijos pateiktų lentelių D duomenis teikiančioms šalims atliekant nacionalinius tyrimus nebereikia rinkti duomenų apie užsienio sunkvežimių operacijas jų teritorijoje. Taigi, duomenis renkant patiriamas išlaidas ir duomenų rinkimo naštą atsveria gaunamos statistikos teikiama nauda.

Be to, mikroduomenų lygmeniu renkama ir tvarkoma informacija leidžia Eurostatui lanksčiai atliepti naudotojų statistinės informacijos poreikius nevėluojant ir be papildomų pastangų nacionaliniu lygmeniu. Pagal Reglamento (ES) Nr. 202/2010 nuostatas Eurostatas platina krovinių vežimo keliais statistinius duomenis, o valstybės narės vėliau skelbia D lenteles.

2.4 ADMINISTRACINĖS NAŠTOS SUMAŽINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Komisija nuolat stengiasi užtikrinti, kad būtų sumažinta ir supaprastinta administracinė našta. Bendradarbiaudamas su nacionalinėmis statistikos institucijomis Eurostatas įgyvendina tam tikrus veiksmus duomenų rinkimo ir ataskaitų teikimo administracinei naštai sumažinti. Šie veiksmai, be kita ko, yra:

1. rengiamos priemonės, palengvinančios išsamių regioninių duomenų teikimą (pvz., lentelės, atitinkančios pašto kodus ir NUTS[9] 3 lygio kodus, kad būtų galima naudoti informaciją, kuri iš pradžių buvo koduojama tik pagal pašto kodą);
2. naujai sukurtos duomenų rinkinių patvirtinimo priemonės, kuriomis duomenis teikiančios šalys gali patvirtinti savo duomenis prieš oficialiai juos perduodamos Eurostatui ir teikti grįžtamąją informaciją apie konkrečias kiekvieno duomenų rinkinio klaidas;
3. reguliarūs valstybių narių, ELPA valstybių, šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių ekspertų susitikimai (prireikus – Komisijos krovinių vežimo keliais statistikos ekspertų grupėje ir darbo grupėje) siekiant keistis gerąja praktika ir aptarti duomenų kokybę, metodikos klausimus ir pažangą.

Siekdamos sumažinti respondentams tenkančią naštą, kelios valstybės narės duomenis teikė naudodamos e. klausimynus, elektroninius „Excel“ lapus arba mobiliąsias transporto programėles, o ne popierinius dokumentus. Tikimasi, kad artimiausioje ateityje panašius metodus taikys daugiau šalių.

2.5 DUOMENŲ PATVIRTINIMAS IR GAUNAMŲ STATISTINIŲ DUOMENŲ KOKYBĖ

Valstybėms narėms tenka duomenų rinkimo ir perdavimo atsakomybė, tačiau Eurostatas imasi visų reikiamų priemonių bet kokioms gautų duomenų klaidoms nustatyti ir naudoja sudėtingą duomenų tikrinimo ir tvarkymo IT sistemą. Nuo 2022 m. Eurostatas kuria pažangią ir patikimesnę IT sistemą,

[9] Teritorinių statistinių vienetų nomenklatūra https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background (tik anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

kurią sudaro du patobulinti komponentai: nuo 2023 m. sausio mėn. įdiegtos naujos duomenų patvirtinimo priemonės ir galinga programinė įranga (statistinės analizės sistemos, SAS), skirta mikroduomenims ir metaduomenims tvarkyti. Naujoji IT sistema bus visiškai sukurta iki 2023 m. gruodžio mėn. ir ja bus sugriežtinti atliekamų kokybės patikrų standartai. Ši modernizuota duomenų patvirtinimo ir apdorojimo sistema bus naudinga renkant krovinių vežimo keliais duomenis.

Apskritai iš valstybių narių gautų duomenų kokybė yra labai gera. Aptikus klaidų, visos valstybės narės duomenis tikslina. Ketvirčio ir metiniams krovinių vežimo duomenims Eurostatas taiko išsamų ketvirčio mikroduomenų ir laiko eilučių patikrų tvirtinimo procesą.

- Mikroduomenų patvirtinimas: valstybės narės Eurostatui perduoda duomenų rinkinius per EDAMIS portalą ir su SDMX (statistinių duomenų ir metaduomenų mainų sistema) standartu suderinamomis rinkmenomis. Tada gautiems duomenų rinkiniams taikomas patikimas trijų etapų patvirtinimo procesas.
  - Pirma, STRUVAL (struktūrinio patvirtinimo) priemone patvirtinamas kiekvieno duomenų rinkinio formatas, privalomų laukelių išsamumas ir ar naudojama struktūra ir kodai yra teisingi.
  - Antra, CONVAL (turinio patvirtinimo) priemone kiekvieno duomenų rinkinio turinys patvirtinamas pagal iš anksto nustatytas taisykles. Duomenis teikiančios valstybės narės gauna kiekvieno perduoto duomenų rinkinio patvirtinimo ataskaitą, kurioje pateikiama išsami informacija, leidžianti lengvai ištaisyti klaidas. Eurostatas nuolat atnaujina savo patvirtinimo taisykles, siekdamas jas suderinti su kintančiais poreikiais ir užtikrinti, kad būtų rengiama aukštos kokybės statistika.
  - Trečia, IT duomenų valdymo sistemoje taikomas kitas patvirtinimo taisyklių rinkinys, kuriam būtina, kad duomenys būtų teisingi 99,5 proc., kad juos būtų galima išsaugoti duomenų bazėje ir toliau tvarkyti.
- Laiko eilutės patikros: Komisijos nuomone, svarbu nustatyti laiko eilučių išskirtis prieš duomenis paskelbiant. Todėl Eurostatas atlieka tiek ketvirčio, tiek metinių duomenų laiko eilučių patikras. Svarbu, kad duomenis teikiančios šalys patvirtintų tendencijas, kai pastebi didelių svyravimų. Prireikus šalys teikia patikslintus duomenų rinkinius arba nurodo didelių laiko eilučių variacijų priežastis. Šie paaiškinimai išvardyti dokumente *Konkrečios pastabos pagal šalis ir lenteles*[10].

2.6 METODINĖ PAGALBA VALSTYBĖMS NARĖMS

Eurostatas valstybėms narėms nuolat teikia metodinę ir techninę pagalbą ir naudoja patikimą duomenų ir metaduomenų informacinę sistemą krovinių vežimo keliais statistiniams duomenims rengti.

Eurostatas parengė du Reglamento (ES) Nr. 70/2012 įgyvendinimo vadovus:

- *Krovinių vežimo keliais metodiką*[11], kuria valstybės narės, ELPA šalys, šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės remiasi rinkdamos krovinių vežimo keliais statistinius duomenis;
- *Valstybių narių, ELPA valstybių ir šalių kandidačių krovinių vežimo keliais tyrimuose taikomas metodikas*, kuriose pateikiami duomenis teikiančiose šalyse atliekamų krovinių vežimo keliais tyrimų metodiniai aspektai.

[10] https://circabc.europa.eu/ui/group/0c7a12bf-2645-4509-9339-a266f3e1e44d/library/f54dbc3c-55e5-469d-b8e1-4872271562da/details (tik anglų kalba).
[11] https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-105 (tik anglų kalba).

2.7 DUOMENŲ SKLAIDA

2.7.1 Eurostato duomenų sklaidos lentelės

Mikroduomenimis, surinktais pagal Reglamentą (ES) Nr. 70/2012, pagrįsti suvestiniai duomenys skelbiami Eurostato duomenų sklaidos bazėse[12]. Naudotojai gali gauti pagal Reglamento (ES) Nr. 202/2010 nuostatas parengtas išsamias statistinių duomenų lenteles. Skelbiamos 43 krovinių vežimo keliais duomenų lentelės, kurias papildo bendra Europos metaduomenų rinkmena ir kelios nacionalinių metaduomenų rinkmenos.

2022 m. Eurostatas išplatino naują lentelę apie teritorinius krovinių vežimo keliais rezultatus (tonkilometriais), kurie apibrėžiami kaip veiklos rezultatai nacionalinėje teritorijoje, nesusijusioje su vežėjo registracijos šalimi. Teritorinių transporto veiklos rezultatų rodiklių eilutėms apskaičiuoti kiekvienos valstybės narės deklaruoti tarptautinio kelių transporto veiklos rezultatai suskirstomi į kiekvienoje kitoje ES valstybėje narėje pasiektus veiklos rezultatus. Transporto veiklos rezultatų duomenų perskirstymas kitoms valstybėms narėms apima tikėtino reiso maršruto modeliavimą ir jo teorinį perkėlimą į ES kelių tinklą. Eurostatas tai apskaičiuoja naudodamas atstumų matricą. Naujojoje lentelėje pateikiami kiekvienos ES valstybės narės, visos ES 27, Norvegijos ir Šveicarijos bendrieji, nacionaliniai, tarptautiniai ir kabotažo veiklos rezultatų duomenys. Rengiant šią lentelę naudojami nacionaliniai ir kabotažo duomenys yra surinkti pagal Reglamentą (ES) Nr. 70/2012.

2.7.2 Leidiniai

Eurostatas skelbia serijos „Paaiškinta statistika“ straipsnius apie krovinių vežimą keliais, kuriuose žiniasklaidos priemonėms ir plačiajai visuomenei pateikiama duomenų analizė. Juose aptariamos šios temos:

- bendrosios krovinių vežimo keliais tendencijos[13];
- krovinių vežimas keliais pagal transporto priemonės charakteristikas[14];
- krovinių vežimas keliais pagal reiso charakteristikas[15];
- krovinių vežimas keliais pagal krovinių rūšį[16];
- krovinių vežimas keliais (kabotažas)[17].

Šie straipsniai atnaujinami kasmet (išskyrus straipsnį dėl kabotažo, kuris buvo atnaujinamas kas dvejus metus iki 2022 m. ir vėl bus kasmet atnaujinamas nuo 2023 m.). Straipsniai atnaujinami baigus rinkti atitinkamų bazinių metų duomenis.

2.7.3 Nuasmeninti duomenys

Pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 557/2013[18] krovinių vežimo keliais mikroduomenys yra nuasmeninti ir mokslo reikmėms viešinami mokslinių tyrimų subjektams. Komisija (Eurostatas)

[12] https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/data/database (tik anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).
[13] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Road_freight_transport_statistics (tik anglų kalba).
[14] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Road_freight_transport_by_vehicle_characteristics (tik anglų kalba).
[15] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Road_freight_transport_by_journey_characteristics (tik anglų kalba).
[16] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Road_freight_transport_by_type_of_goods (tik anglų kalba).
[17] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Road_freight_transport_statistics_-_cabotage (tik anglų kalba).

gauna prašymus dėl nuasmenintų duomenų ir suteikia galimybę juos naudoti esant bendram Komisijos (Eurostato) ir nacionalinių statistikos institucijų pritarimui. 2021 m., 2022 m. ir per pirmuosius aštuonis 2023 m. mėnesius septyniems mokslinių tyrimų subjektams buvo suteikta prieiga prie nuasmenintų Europos krovinių vežimo keliais tyrimo duomenų.

2.7.4 Kitos sklaidos priemonės

Duomenys apie krovinių vežimą keliais taip pat platinami rengiant naudotojų poreikiams pritaikytas duomenų ištraukas Eurostato naujienose (pvz., „Krovinių vežimo keliais padidėjimas nuo 2021 m.“[19]) ir kituose Eurostato leidiniuose (pvz., „Pagrindiniai Europos transporto duomenys“[20], „Pagrindiniai duomenys apie ES pasaulyje“[21], „Eurostato regionų statistikos metraštis“[22] ir „Pagrindiniai Europos maisto grandinės duomenys“[23]). Duomenys taip pat platinami kitų Komisijos generalinių direktoratų, visų pirma Mobilumo ir transporto generalinio direktorato, leidiniuose (pvz., „Statistinių duomenų leidinys“[24]). Visi duomenys, įtraukti į specialiai pritaikytus duomenis ir leidinius, taip pat skelbiami Eurostato duomenų sklaidos bazėje.

3 TOLESNIS KROVINIŲ VEŽIMO KELIAIS STATISTIKOS PLĖTOJIMAS

Europos žaliajame kurse, kuriuo siekiama iki 2050 m. neutralizuoti ES poveikį klimatui, paskelbta įvairiems ekonomikos sektoriams, įskaitant transporto sektorių, taikomų transformatyviųjų politikos krypčių. Krovinių vežimo keliais statistika gali praversti nustatant politikos tikslus ir atliekant jų stebėseną. Tai pasiekiama teikiant duomenis apie vežamų krovinių kiekius, nuvažiuotus kilometrus, kelių transporto įrangą ir infrastruktūrą. Krovinių vežimo keliais transportas yra ypač svarbus sektorius – jis sudaro didžiausią ES vidaus krovinių transporto dalį (2021 m. – 77,3 proc. pagal tonkilometrius)[25].

Eurostatas, valstybės narės, ELPA šalys, šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės Komisijos krovinių vežimo keliais statistikos ekspertų grupės posėdžiuose aptaria duomenų poreikius, krovinių vežimo keliais statistikos tobulinimo būdus ir būdus, kaip toliau mažinti duomenų rinkimo naštą.

Vienas 2018 m. įvestas pokytis yra susijęs su lengvųjų specialiosios paskirties transporto priemonių būsima statistika. Šiomis transporto priemonėmis nevežami labai sunkūs kroviniai, tačiau jomis daug nuvažiuojama miesto vietovėse, todėl jos lemia didelį išmetamų teršalų kiekį ir spūstis. Be to, taip pat didėja šių transporto priemonių tarpmiestinių ir tarptautinių reisų skaičius. Daugeliui šalių vis labiau reikia duomenų apie lengvąsias specialiosios paskirties transporto priemones, nes jos palaipsniui įtraukiamos į ES transporto politikos ir susijusių teisės aktų taikymo sritį. Dalį šių duomenų galima

---

[18] 2013 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 557/2013, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos nuostatos dėl galimybės naudoti konfidencialius duomenis mokslo reikmėms ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 831/2002 (OL L 164, 2013 6 18, p. 16).

[19] https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230725-1 (tik anglų kalba).

[20] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-key-figures/w/ks-07-22-523 (tik anglų kalba).

[21] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-key-figures/w/ks-ex-23-001 (tik anglų kalba).

[22] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-flagship-publications/-/ks-ha-22-001 (tik anglų kalba).

[23] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-key-figures/w/ks-fk-22-001 (tik anglų kalba).

[24] https://transport.ec.europa.eu/facts-funding/studies-data/eu-transport-figures-statistical-pocketbook/statistical-pocketbook-2022_en (tik anglų kalba).

[25] Šaltinis: Eurostato lentelė. *Vidaus krovinių transporto pasiskirstymas pagal rūšis:* https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TRAN_HV_FRMOD/default/table?lang=en (tik anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

gauti iš techninės apžiūros registrų, kuriuose renkama informacija apie transporto priemonės variklio tipą, svorio klasę ir degalų rūšį bei išmetamųjų teršalų kontrolės technologijas.

2018 m. įsteigta atskira lengvosioms specialiosios paskirties transporto priemonėms skirta darbo grupė, kurios tikslas – aptarti duomenų rinkimo metodiką, įskaitant apibrėžtis, ribines vertes, duomenų šaltinius ir kintamuosius. 2022 m. darbo grupė parengė metodinį dokumentą ir galimus klausimynus, kurie bus naudojami renkant atitinkamus duomenis. Siūlomą metodiką testuoja kelios valstybės narės, 2022 m. gavusios Eurostato dotacijas. Kai bus gauti dotacijomis finansuojamų projektų rezultatai, grupė patikslins siūlomą metodiką.

2022 m. surengtose rašytinėse konsultacijose duomenis teikiančios šalys buvo paragintos pateikti savo nuomonę dėl galimų patobulinimų ir naujų kintamųjų renkant krovinių vežimo keliais duomenis. Jų indėlis į šias konsultacijas buvo susijęs su:

- transporto priemonių, kurios turi būti tiriamos siekiant rinkti duomenis pagal Reglamentą (ES) Nr. 70/2012, kategorijų suderinimu;
- papildomu degalų rūšies kintamuoju;
- potencialiu neprivalomo kintamojo A1.1 („galimybė naudoti transporto priemonę mišriajam vežimui“) atsisakymu;
- pasiūlymu nurodyti neprivalomą kintamąjį A1.6 dėl NACE kategorijų dviejų, o ne keturių skaitmenų lygmeniu;
- nauju neprivalomu motorinių transporto priemonių taršos klasės kintamuoju.

Šie klausimai buvo aptarti 2022 m. Komisijos krovinių vežimo keliais statistikos ekspertų posėdyje, o būsimuose šios grupės posėdžiuose bus imamasi tolesnių veiksmų.

4 IŠVADOS

Įgyvendinant Reglamentą (ES) Nr. 70/2012 dėl krovinių vežimo keliais statistikos įgyta patirtis ir gauti rezultatai vertinami teigiamai. Valstybės narės laikosi duomenų teikimo prievolių, o nacionaliniu ir Komisijos lygmenimis skiriami ištekliai leidžia pasiekti aukštos kokybės rezultatų. Komisija padeda valstybėms narėms įgyvendinti Reglamentą (ES) Nr. 70/2012 ir skatina šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates rengti ir atlikti krovinių vežimo keliais tyrimus. Komisija modernizavo savo IT sistemą, skirtą perduodamų mikroduomenų patvirtinimui ir apdorojimui, ir išplėtė krovinių vežimo keliais statistinių duomenų sklaidą. Komisijos krovinių vežimo keliais statistikos ekspertų grupėje ir toliau aktyviai aptariamas reglamento įgyvendinimas ir galimi jo patobulinimai.

Reglamentas (ES) Nr. 70/2012 ir toliau yra ekonomiška ir veiksminga priemonė patikimai ir palyginamai krovinių vežimo keliais statistikai ES ir nacionaliniu lygmenimis rengti, taigi išvengiama darbo dubliavimo. Parengti statistiniai duomenys platinami lentelių forma Eurostato informacijos sklaidos duomenų bazėje ir leidiniuose kaip nuasmenintų duomenų rinkiniai ir naudotojų poreikiams pritaikytos duomenų ištraukos. Krovinių vežimo keliais statistika yra vertinga rengiant ir vertinant politiką bei stebint ES krovinių vežimo keliais rinką.